

Program na duben 2006

NOVY A SUPERNOVY

pátek 7. dubna 2006

v 19 hodin

přednáší: Václav Příbik

vstupné: 25 Kč

Přednáška inspirovaná mimořádnou událostí výbuchu rekurentní novy RS Oph po čtvrtstoletí nečinnosti v únoru 2006. Bude se věnovat procesům, které vedou k výbuchům hvězdných obálek (novy) či celých hvězd (supernovy), které patří k nejenergetičtějším událostem ve Vesmíru a jsou doslova bytostně důležité pro vše živé na Zemi i jinde.

Večer deskových her II

úterý 11. dubna 2006

od 18 do 22 hodin

pořádá Mira a Martin

vstupné: 20 Kč

Scrabble, Alhambra, Citadela, Java, Halali – to jsou jen některé z mnoha her, kterými si u nás můžete zpestřit úterní večer. Přijďte se podívat, zahrát si a nadchnout se pro tuto zábavu.

Reportáž z úplného zatmění Slunce v Turecku

úterý 18. dubna 2006

v 19 hodin

přednáší kolektiv účastníků

vstupné: 25 Kč

Obrazem i slovem doplněné povídání o zajímavém úkazu – úplném zatmění Slunce dne 29.3.2006 a o putování po Turecku.

Island – ostrov skřítků a gejzírů

čtvrtek 20. dubna 2006

v 18 hodin

přednáší Miloslav Růžička

vstupné: 40 Kč

Cestopisná přednáška ve spolupráci s Klubem cestovatelů Kudrna Brno. Poutavé povídání o Islandu spojené s promítáním o ostrovech skřítků a gejzírů.

GALAXIE NOVĚ NAHLÉDNUTÁ

pondělí 24. dubna 2006

v 19 hodin

přednáší: Ivan Havlíček

vstupné: 25 Kč

Galaxie je dnes dynamicky se vyvíjející strukturou. Víme, jak vypadají blízká spirální ramena, velmi přesně známe děje probíhající poblíž jádra. Galaxie, ve které plujeme spolu se Sluneční soustavou, má výraznou přičku a množství menších satelitů se slapovými chvosty. Z galaktické roviny, v níž je nakupena látka v nejvyšší koncentraci, vyplouvají do okolního prostoru obří oblaka hmoty. Zkoumání naší Galaxie neboli Mléčné dráhy bylo vždy obtížné, jelikož vše pozorujeme zevnitř této struktury a mnohé nám zůstává ukryto za blízkým neprostupným prostředím. V přednášce bude nabídnuto i srovnání s podobnými hvězdnými ostrovy, na které můžeme nahlížet vcelku z vnějšího pohledu.

Zveme Vás na pravidelná pozorování noční oblohy, která se konají v dubnu vždy v pondělí, středu a pátek, začátky od 21 hodin

Nebude-li počasí přát, umožníme vám prohlídku hvězdárny, její astronomické techniky a instalovaných výstav.

vstupné: dospělí 20 Kč, děti 10 Kč

Večer deskových her L

úterý 25. dubna 2006

od 18 do 22 hodin

pořádá Mira a Martin

vstupné: 20 Kč

Scrabble, Alhambra, Citadela, Java, Halali – to jsou jen některé z mnoha her, kterými si u nás můžete zpestřit úterní večer. Přijďte se podívat, zahrát si a nadchnout se pro tuto zábavu.

Navštivte výstavy

SEVERNÍ INDIE

Reprezentativní výstava fotografií sourozenců Davida a Lukáše Kozubíkových z cest po severní Indii v létě roku 2004.

Nenechte si ujít, výstava potrvá pouze do Velikonoc.

DŘEVORYTY A LINORYTY JANA SLOVÁKA

Jan Slovák vystaví své práce z poslední doby. Na vernisáži bude předvedena kniha místních pověstí a legend "Stará svěcení", kterou Jan svými obrazy vybavil a celou dokonce i vymyslel a sepsal.

Vernisáž výstavy proběhne v sobotu 22. dubna 2006 v 17 hodin.

Výstavy jsou přístupné v době otevření hvězdárny pro pozorování nebo jiné akce. Mimo tyto časy jen po předchozí dohodě.

Pozvánka pod oblohu

Zimní souhvězdí, jimž vévodí dobře známý Orion, se již zvečera kloní k západu. Po Vozkovi s jasnou hvězdou Capella a Blížencích s Castorem a Polluxem se na obloze objevují jarní souhvězdí – Lev, Panna, Vlasy Bereniky. Prodlužující se den a stále pozdější západ Slunce činí jarní oblohu vzácnější než je tomu v jiných ročních obdobích. Za několik měsíců už na obloze po setmění budou souhvězdí letní.

Pro pozorovatele s dalekohledem je jaro příležitostí prohlédnout si velké množství zajímavých objektů. Blízko nadhlavníku (a tedy v optimální pozici pro pozorování) prochází dvojice jasných a galaxií M81 a M82 v souhvězdí Velké Medvědice. Dále na východ v souhvězdí Honicí Psi je krásná spirálová galaxie M51 – v dalekohledu lze u ní spatřit slabší satelitní galaxii. V souhvězdí Lva je dobře známá trojice galaxií M65, M66 a NGC3628. Hlavním lákadlem pro pozorovatele galaxií jsou ale husté galaktické kupy v souhvězdích Vlasy Bereniky a zejména v Panně. Galaxie v této kupě tvoří celých 16 položek Messierova katalogu a už malý refraktor nabídne při dostatečně tmavé obloze i řadu dalších galaxií, které už Messier do svého katalogu nezařadil.

Jarní obloha nám uchystala překvapení v podobě komety Pojman-ski. Kometa jasnosti asi 5^m je vidět na ranní obloze a ačkoliv její jasnost klesá, výška nad obzorem roste.

Merkur i Venuše jdou vidět na ranní obloze před rozbřeskem. Ačkoliv Merkur dosáhne největší úhlové vzdálenosti od Slunce 8. dubna a Venuše byla úhlově nejdále od Slunce 25. března, obě planety jsou velice nízko nad obzorem a ztrácí se ve svitu vycházejícího Slunce.

Mars se od Země stále vzdaluje a ztrácí na jas a poněkud i na atraktivitu pro pozorovatele. 17. dubna bude možná planetu spatřit jen 3/4 stupně od otevřené hvězdkupy M35 v souhvězdí Blíženců a 30. dubna projde Mars jen půl stupně od hvězdy ε Geminorum.

Saturn je vidět v souhvězdí Raka. Mezi hvězdami se pohybuje mnohem pomaleji než Mars a stále tvoří velice atraktivní cíl pro hvězdařské dalekohledy. Planeta opásaná jasnými prstenci je nejlépe viditelná brzy večer, kdy je na obloze nejvýše.

Jupiter v dubnu vychází asi hodinu po setmění. Na obloze se stává stále jasnějším a pozorovatelům nabízí řadu detailů na svém povrchu. Na konci dubna již kulminuje téměř o půlnoci.

Měsíc je na počátku dubna těsně po novu. První čtvrt nastane 5. dubna a úplněk je 13. dubna. V poslední čtvrti bude Měsíc 20. dubna a 27. dubna následuje nov.

Pavel Cagaš

Předpokládejme, že jedete po silnici noční krajinou. Světla vašeho automobilu vám umožňují dobře vidět silnici. Pak vjždíte do města. Oči jsou oslněny pouličními světly a najednou je mnohem hůře vidět na cestu!

Tento jev je dán oslněním. U kterékoliv lampy je zdroj světla mnohem jasnější než osvětlovaná oblast. Oční duhovka se snaží zúžením zorničky přizpůsobit jasnému světlu. Oslnění ztěžuje vidění a dokonce znehodnocuje původní záměr venkovního osvětlení.

PŘÍLIŠ JASNÉ

NE TAK JASNÉ

Stínění lamp nabízí jednoduché řešení proti oslnění. Taková svítidla omezují viditelnost žárovky.

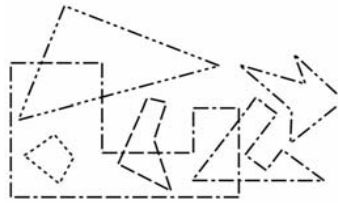
NEOSLŇUJÍCÍ SVĚTLO

Při použití stínění není vidět žárovka a oči tak nejsou oslněny její jasností. Výsledkem je dobrá viditelnost osvětlené plochy, což zvyšuje bezpečnost a užitečnost nočního osvětlení.

Sky & Telescope © 2001 by Jay Ryan
česka verze: ČAS, 2001

OSUD 3 – o co jde?

Třetí ročník noční dobrodružné hry Od soumraku do úsvitu pro 2 až 5 členné týmy dospělých hráčů. 18 hodinový závod plný překvapění, napětí, zvratů a nadějí. Zkouška vlastní vytrvalosti, výkonnosti, týmové spolupráce, překonávání překážek a hlavně sebe sama. Potrava pro mozkové závity ve formě připravených úkolů a šifer.

Od soumraku do úsvitu 9

Vyhledejte všechna slova níže (ve všech osmi směrech) a získáte tajenku.

O	S	A	L	H	K	N	L	A	D	E	D
G	E	R	B	Y	Á	O	R	A	J	T	N
E	P	O	K	R	U	Ž	R	Á	R	Y	Y
L	N	O	Í	K	E	L	O	Č	R	E	K
A	Y	S	A	N	A	N	A	Š	I	I	P
S	Ř	E	P	Í	K	R	D	Ř	U	N	E
Y	L	Á	E	D	I	E	M	Ň	U	S	V
R	Ý	M	O	R	H	C	H	O	L	Í	U

Slova: ANANASY, ANO, ÁRIE, ČOLEK, DNY, DŘU, EDA, EGO, ERBY, ESO, HLAS, HOLÍ, CHROMÝ, IDEÁLY, IRÁN, JARO, KOPE, KYJ, LEGO, LOUKA, MRAK, NEŽ, NIČ, PERA, ROK, RYS, REPIK, TRC, USUŠ, VSUNĚ

Letošní ročník vypukne v pátek 28.4.2006 kolem 18.00 na zatím tajném místě. Hra potrvá přibližně 18 hodin a bude procházet asi 16 stanovišti. Pořádají členové Zlínské astronomické společnosti.

Široká a pustá ulice. Plech a okap leží na chodníku, bedlivě sledují okolí a co to nevidí - holčička plete šálu.

Od soumraku do úsvitu 14

Hustá atmosféra. Celníci velmi podrobně luští pasy cestujících. Jak to asi dopadne? Řidič je dost nervózní, prstem leští palubovku v autě. Potí se.

Byl to podivín, asi učitel. Jednou v létě prohlásil: „Letos si konečně pořádně užiji žně. Už otálím dosti dlouho.“ Nikdo mu však nevěřil - říkal to již několikrát.

Do cíle se dostanou jen ti nejlepší. Ale sebe sama nakonec překonají všichni. Více naleznete na www.zas.cz/osud.

Michal Petráš

Vydává Hvězdárna Zlín – Zlínská astronomická společnost, Lesní čtvrť III / 5443, 760 01 Zlín, tel. 577 436 945. Sestavili Michal Petráš, Pavel Cagaš a Lukáš Turek.

Aktuální informace naleznete na stránkách www.zas.cz.

Zlínská astronomická společnost
Hvězdárna Zlín

KOMETA POJMANSKI
viditelná na ranní obloze
foto K. Hornoch 24.3.2006

Program na měsíc
duben 2006